

ÁNTSZ Országos Tisztifőorvosi Hivatal Országos Tisztí Főorvos

1097 Budapest, Gyáli út 2–6. 1437 Budapest, Pf. 839
Központ: (1) 476-1100 Telefon: (1) 476-1242 Telefax: (1) 215-4492
E-mail: tisztifoarvos@oth.antsz.hu

EUROPE

A MEGELÉGEDETTSÉG ÖLHET. AZ ANTIBIOTIKUM REZISZTENCIA MÉG MINDIG NŐ EURÓPÁBAN.

AZ EGÉSZSÉGÜGYI VILÁGSZERVEZET (WHO) ÉBERSÉGRE SZÓLÍT AZ EGÉSZSÉG VILÁGNAPJÁN 2011. ÁPRILIS 7.

Becslések szerint az Európai Unióban több mint **25.000 ember** halálát okozzák az antibiotikum rezisztens baktériumok által okozott fertőzések, melyek többsége a kórházakban alakul ki. A WHO európai régiójába tartozó 53 országra vonatkozóan nem állnak rendelkezésre adatok, de a jelek szerint a helyzet még ennél is rosszabb. **Magyarországon** 2010-ben kb. 2500 multirezisztens kórokozó által okozott fertőzést jelentettek, melynek következtében 700-an haltak meg. A Régió orvosai és tudósai attól tartanak, hogy az antibiotikumok gondatlan alkalmazása - mely következményeként megjelennek és terjednek az antibiotikum rezisztens kórokozók által okozott fertőzések – visszavezethet az antibiotikumok előtti érához, amikor banális fertőzések nem kezelhetők, illetve rutin műtétek és beavatkozások életveszélyesek lehetnek.

A 2011. évi Egészség Világnapja alkalmából az WHO „**Tegyünk ma, hogy holnap gyógyulhassunk**” című szlogennel arra hívja fel a figyelmet, hogy az életmentő antibiotikumok elveszíthetik gyógyító hatásukat, és ezért szükséges a tudatlanság és felelőtlenség csökkentése. Felszólít minden kulcsszereplőt, beleértve a döntéshozókat, a lakosságot, az orvosokat, állatorvosokat, állatgondozókat, gyógyszerészeket és a gyógyszer gyártókat, hogy használják helyesen és felelősségteljesen az antibiotikumokat, mert ez az antibiotikum rezisztencia elleni küzdelem helyes útja.

„Növelnünk kell éberségünket, mert egy olyan kritikus ponton vagyunk, amikor az antibiotikum rezisztencia példátlan szintet ért el, és új antibiotikumok nem fognak időben rendelkezésünkre állni” mondta Jakab Zsuzsanna a WHO Európai Régiójának Igazgatója. Az antibiotikum értékes felfedezés, de nem jól bánunk vele, túl sokat és helytelenül használjuk, és megjelentek olyan szuperbaktériumok, amelyek minden antibiotikummal szemben ellenállnak. Tekintettel az Európa- és világszerte tapasztalt utazás és kereskedelem növekedésére, tudnunk kell, hogy amíg nem foglalkozik minden ország a probléma visszaszorításával, egyik ország sem érezheti magát biztonságban.”

Az WHO Európai Régiójának válasza

Az antimikrobiális rezisztencia felbukkanása komplex probléma, mely sürgős és több ágazat bevonásával koordinált cselekvést igényel. A WHO Európai Régiója együttműködik tagállamaival az antibiotikum rezisztencia monitorozásában (surveillance), az indokolt antibiotikum alkalmazásban, az infekciókontrollban illetve a kutatásban. A WHO készített egy stratégiai akció tervet, amelyet 2011 szeptemberében fog bemutatni a Regionális Közgyűlésen a WHO Európai Régió összes egészségügyi minisztere előtt. A WHO ezúgyben is szorosan együttműködik az Európai Unió intézményeivel: az Európai Bizottsággal, az Európai Betegségmegelőző és Járványügyi Központtal és az Európai Élelmiszer Biztonsági Hatósággal, illetve nemzeti közegészségügyi intézetekkel.

Számos európai ország bebizonyította hogyan kell küzdeni az antibiotikum rezisztencia ellen, de számos országban nincs nemzeti szabályozás az antibiotikum felhasználásra vonatkozóan, egészséges állatok körében antibiotikumokat alkalmaznak a növekedés serkentésére, vagy a betegség megelőzésére, és a gyógyszer gyártók felelőtlen promóciós tevékenységet folytatnak. Túl sok országban a lakosság recept nélkül vásárolhatja az antibiotikumokat és akaratlagosan alkalmazhatja. Továbbá, az orvosok gyakran könnyedén és helytelenül írják fel antibiotikumot és a lakosság a vírusok által okozott fertőzések kezelésére alkalmazza, mint például az influenza vagy a nátha. Sokan helytelenül úgy tudják, hogy az antibiotikumok a vírusos fertőzések kezelésére is alkalmasak.

A WHO Európai Régiójának 21 keleti országában végzett felmérés szerint 14-ben gyakori a recept nélküli antibiotikum alkalmazás. A 21 országból csak 7 országnak van nemzeti akcióterve az antibiotikum rezisztencia ellen és ugyancsak 7 országnak van nemzeti koordináló bizottsága. Az országok kevesebb, mint felének van nemzeti kézhigiénés irányelve, és csak harmadának van nemzeti surveillance rendszere és adatbázisa az antibiotikum rezisztenciáról. **Magyarországon** 2001 óta működik a Nemzeti Bakteriológiai Surveillance Rendszer (NBS), amely monitorozza a legfontosabb kórokozók rezisztencia viszonyait és trendjeit. 2006 óta kötelezően jelentendők a multirezisztens kórokozók által okozott fertőzések.

A figyelemfelkeltő kampányok sikeresek voltak és számos országban folyamatosan csökken az antibiotikum felhasználás és ennek eredményeként az antibiotikum rezisztencia is. Az egészségügyi intézményekben a helyes infekciókontroll gyakorlat, kezdve a legegyszerűbb kézhigiénnel, jelentősen csökkenti a multirezisztens kórokozók előfordulását, beleértve az egyik legveszélyesebbet is a meticillin-rezisztens *Staphylococcus aureus* (MRSA) gyakoriságát is.

A rezisztencia az élelmiszer láncon és a környezetben is terjed

Az antibiotikum rezisztencia az állatoktól átterjedhet az élelmiszer feldolgozók, illetve állatgondozókra. Ez az antibiotikumok túlzott használatának a következménye az állattenyésztésben, amikor az antibiotikumokat a növekedés serkentésére alkalmazzák. Néhány országban az antibiotikum alkalmazás nagyobb az állatállományban, mint a humán gyógyászatban. Olyan antibiotikumot, mint a ciprofloxacin, amely egy fontos humán antibiotikum, széles körben alkalmazzák az állatorvosok, ezért nőtt az antibiotikum elleni rezisztencia és ez terjedhet az emberekre. Habár az antibiotikum növekedési faktorként történő alkalmazás 2006 óta tiltott az Európai Unióban, a WHO Európai Régiójának néhány országában még nem tiltott. A rezisztens *Salmonella* és *Campylobacter* speciemek által okozott fertőzések – mivel gyakran ételfertőzések - az állatállományban alkalmazott antibiotikumokhoz köthetőek.

Új antibiotikumok

Az új antibiotikum iránti igény nő, mivel az antibiotikum rezisztencia terjed Európában, ezáltal néhány fertőzés, például a véráramfertőzések nehezen kezelhetők, még az olyan tartalék antibiotikumokkal is, mint a carbapenemek. Sajnos egyre gyakrabban fordulnak elő a

New Delhi metallo-béta-laktamáz (NDM-1) enzimet termelő kórokozók, amikor már az utolsó lehetőségként alkalmazott carbapenemek is hatástalanok. Nagyon kevés antibiotikum áll jelenleg fejlesztés alatt, ezért a világszerte terjedő súlyos rezisztencia egy rémálom lehet. A multirezisztens tuberkulózis, amely gyakori a keleti régióban már jelenleg is sok ember életét fenyegeti.

Események

2011 április 7-én a WHO Európai Regionális irodája egy új antibiotikum visszaszorításáról szóló stratégiát fog kihirdetni és számos rendezvényre kerül sor Moszkvában, Londonban, Strasbourgban, Kijevben, Koppenhágában és Rómában.

Információ:

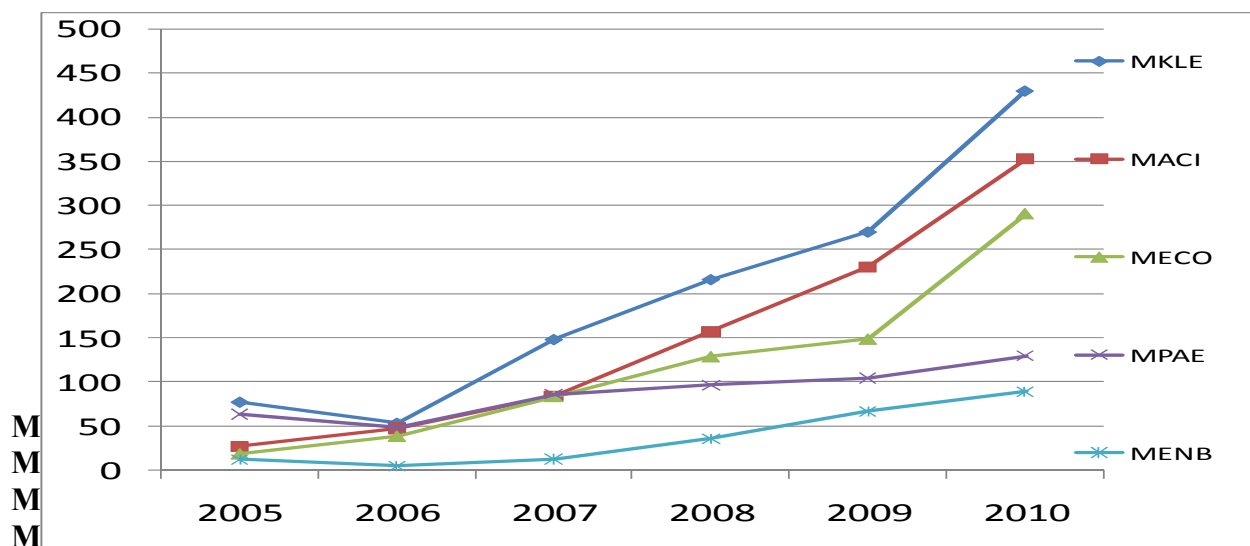
Dr. Pusztai Zsófia, Irodavezető
WHO Magyarországi Iroda

Email: whohun@euro.who.int
Telefon: 328-6080, 06-70-380-3445.

Magyarország

2001 óta működik a Nemzeti Bakteriológiai Surveillance Rendszer (NBS), amely monitorozza a legfontosabb kórokozók rezisztencia viszonyit és trendjeit. 2004 óta működik a Nemzeti Nosocomiális Surveillance rendszer, melynek egyik modulja a multirezisztens kórokozók (MRK) által okozott fertőzések jelentése. 2006 óta kötelezően jelentendők az MRK-k által okozott fertőzések.

MRK jelentések alakulása (MRSA nincs itt, az stabilan évi 800-1000 eset)

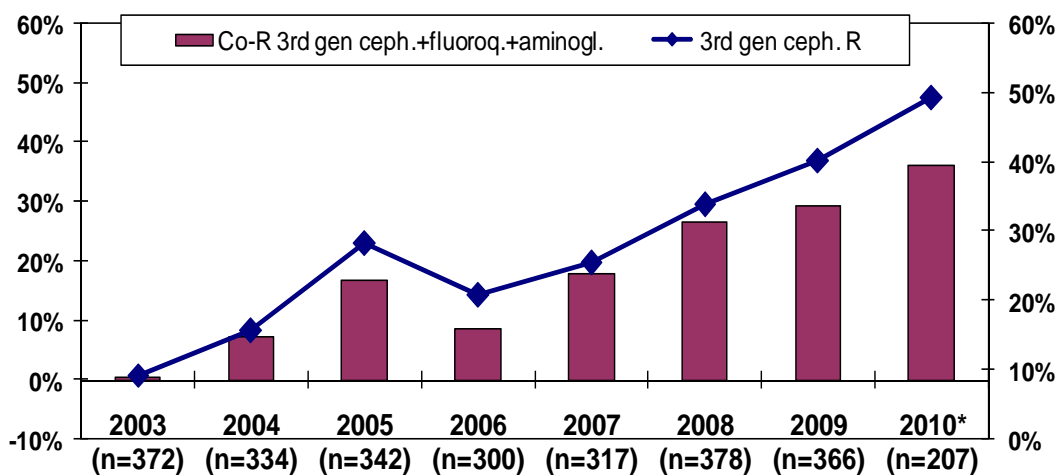
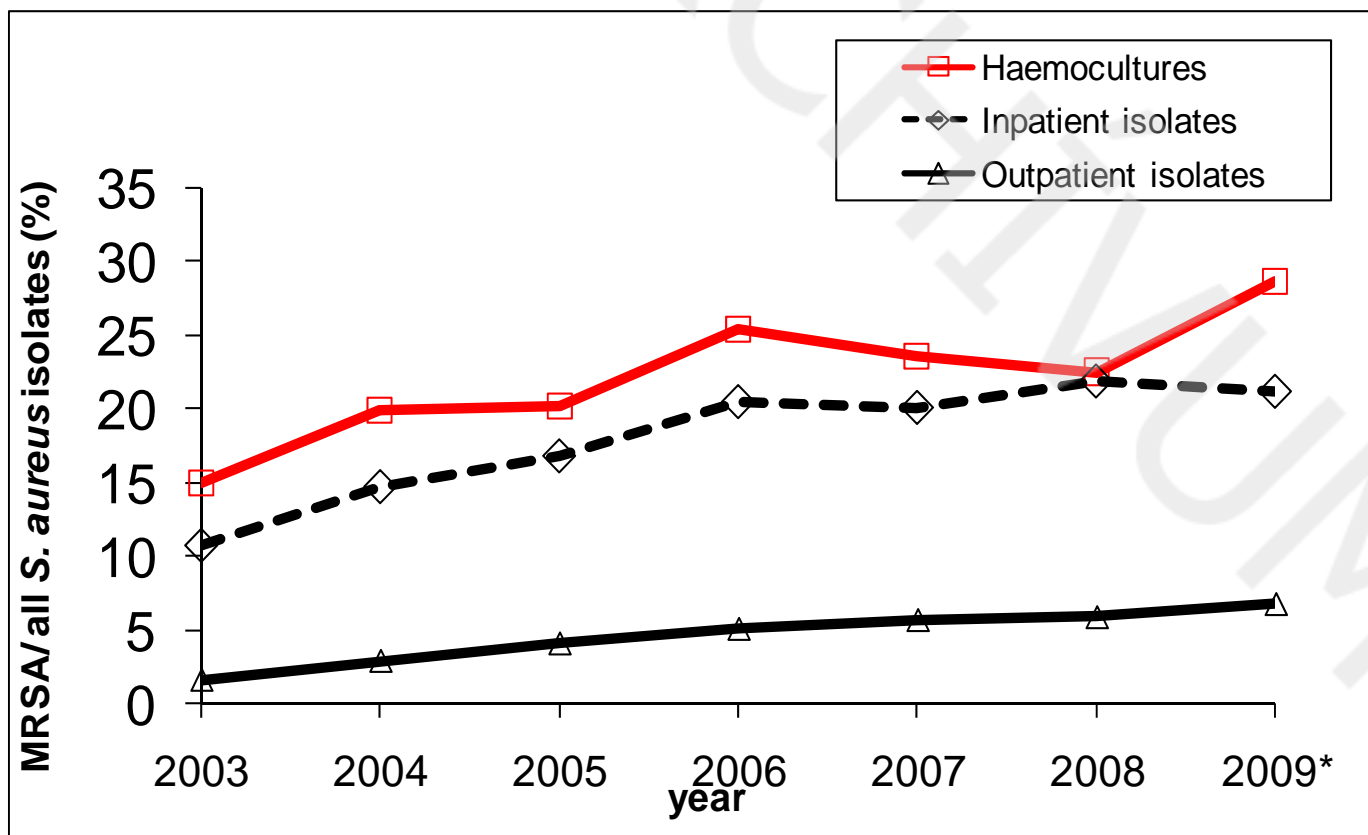

MENB (M Enterobacter)

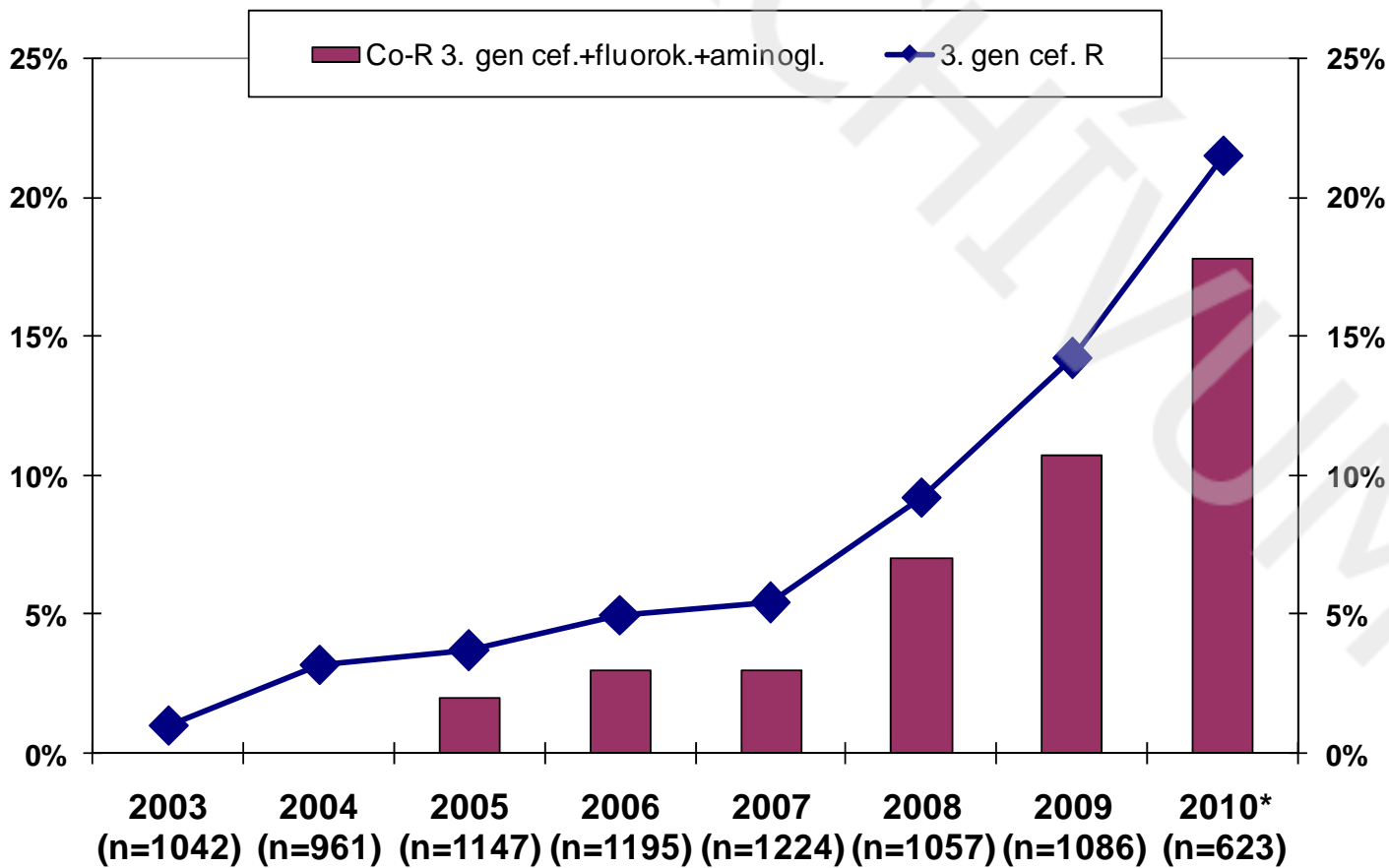
2010.ben kb 2500 MRK fertőzést jelentettek, kb. 700—an haltak meg

A rezisztencia alakulása:

MRSA (inpatient: fekvőbeteg, outpatient: járóbeteg)

E. coli 3. gen Cephalosporin rezisztencia (ESBL termelő) és kapcsolt rezisztencia a vérben

ÁNTSZ OTH Járványügyi Főosztály
ÁNTSZ Kommunikációs Főosztály